

*Szolnoki Tudományos Közlemények XVI.
Szolnok, 2012*

**Pénzes Ibolya Rózsa¹ – László Éva² – Pólya Éva³ –
Szűcs Róbert Sándor⁴ – Földi Katalin⁵ – Horváth Marianna⁶**

MUNKAERŐ-PIACI KUTATÁSON ALAPULÓ KÉPZÉSINNOVÁCIÓ A SZOLNOKI FŐISKOLÁN⁷

A Szolnoki Főiskola a TÁMOP-4.1.1/A-10/1/KONV-2010-19 azonosítószámú „Munkaerő-piaci igényekhez alkalmazkodó hallgatói és intézményi szolgáltatásfejlesztés a Szolnoki Főiskolán” EU pályázat keretében kiemelt célként fogalmazta meg a munkaerő-piaci elvárásokhoz igazodó képzési portfólió kialakítását, a képzés fejlesztését és az oktatás gyakorlatorientációjának javítását. Ennek megvalósítása érdekében kiterjedt szekunder és primer kutatást folytattunk, amelynek során lakossági és szervezeti megkérdezés során tártuk fel a vállalkozások pályakezdőkkel szembeni elvárásait, annak szakmaspecifikus sajátosságait és a várható keresletet. Végzett hallgatóink megkérdezése a diploma munkaerő-piaci értékének és a tanulmányok során megszerzett kompetenciák hasznosíthatóságának feltárására irányult. Kutatásunk eredményei a Szolnoki Főiskola képzésfejlesztésében jól hasznosíthatók, kiemelt tekintettel a tantervek struktúrájára, a tantárgyak tartalmára, az oktatás módszertanára és a szakmai gyakorlat rendszerére. E tanulmány bemutatja a többlépcsős primer kutatás eredményeit és annak hatását a képzés korszerűsítésére, valamint a gyakorlati rendszer átalakítására.

PROGRAMME INNOVATION BASED ON LABOR FORCE MARKET RESEARCH AT COLLEGE OF SZOLNOK

College of Szolnok drew up the formation of a programme portfolio, its development and the improvement of education's practice-orientation aligning to labor market expectations as a priority within the framework of TÁMOP-4.1.1/A-10/1/KONV-2010-19 project „Student and institutional service development aligned to labor force market needs in College of Szolnok”. To achieve this goal we conducted an extended desk and field research, whereby we revealed during the consumer and organizational survey the expectations of companies against entrants, its profession-specific characteristics and the potential demand. Surveying our graduates aimed at revealing the labor force market value of the diploma and the expedience of competencies acquired during their studies. Results of our research can be well utilized in programme innovation of College of Szolnok, with special emphasis on the structure of syllabi, the methodology of education, the content of different subjects and the system of work placement. This study introduces the results of our staggered field research and its effect on programme modernization and transformation of work-placement system.

BEVEZETÉS

A Szolnoki Főiskola a „Munkaerő-piaci igényekhez alkalmazkodó hallgatói és intézményi szolgáltatásfejlesztés a Szolnoki Főiskolán” EU pályázat keretében célul tűzte ki a munkaerő-

¹ főiskolai tanár, Ph.D., Szolnoki Főiskola, penzes@szolf.hu

² főiskolai docens, Ph.D., Szolnoki Főiskola

³ főiskolai adjunktus, Ph.D., Szolnoki Főiskola

⁴ főiskolai adjunktus, Ph.D., Szolnoki Főiskola

⁵ főiskolai adjunktus, Szolnoki Főiskola

⁶ főiskolai tanársegéd, Szolnoki Főiskola

⁷ Lektorálta: Dr. Kóródi Márta főiskolai tanár, Szolnoki Főiskola, korodi@aszolf.hu

piaci elvárásokhoz igazodó képzési portfólió kialakítását, a képzés fejlesztését és az oktatás gyakorlatorientációjának javítását. A pályázati célok megvalósítása érdekében A főiskola Kereskedelem és Marketing Tanszékének oktatóként szekunder és primer kutatás során tártuk fel a munkaerő-piaci kompetencia-elvárásokat, a képzések iránti keresletet, valamint az intézményben végzett hallgatók bevalását. E tanulmány keretében mutatjuk be a többlépcsős primer kutatás eredményeit és annak hatását a képzés korszerűsítésére, valamint a szakmai gyakorlati rendszer átalakítására.

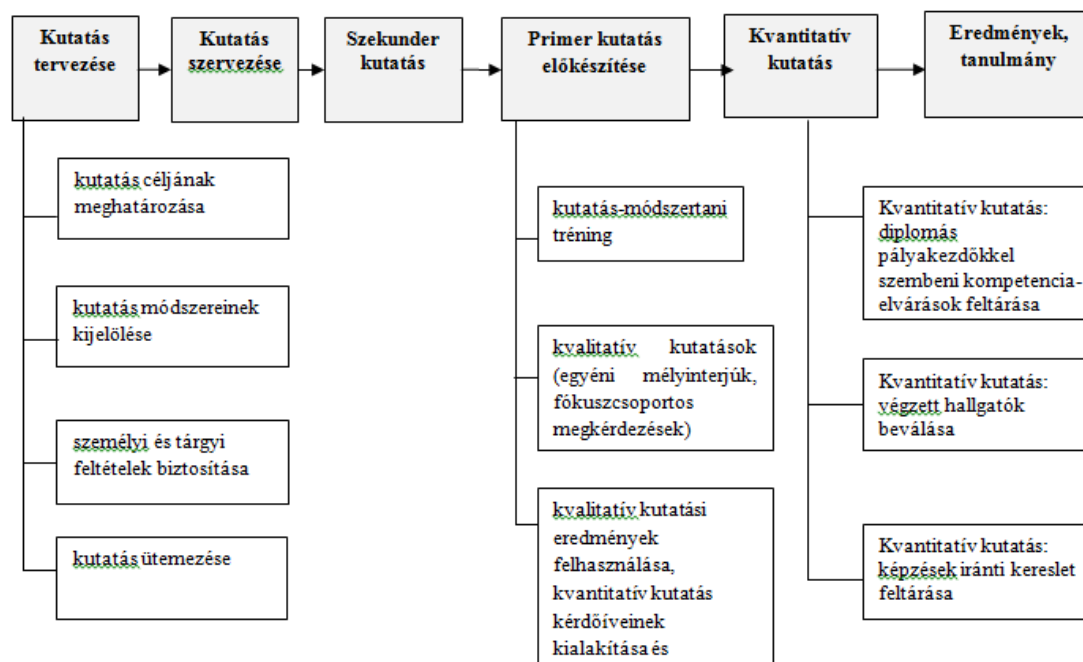
A KUTATÁS MÓDSZEREI

A pályázat céljainak teljesítése érdekében többlépcsős kutatást terveztünk, amelynek magvalósítása komplex információs bázist és kutatási módszereket igényelt.

Információsükséglet	Kutatás iránya	Kutatás módszere
Diplomás pályakezdőkkel szembeni kompetencia-elvárások	szervezetek véleményének feltárása	primer kutatás
	végzett hallgatók véleményének feltárása	primer kutatás
Végzett hallgatók bevalása	szervezeti elégedettség vizsgálata	primer kutatás
	végzett hallgatók véleményének feltárása	szekunder kutatás primer kutatás
Képzések iránti kereslet	szervezeti kereslet, lakossági kereslet feltárása	szekunder kutatás
		primer kutatás
Szakmai gyakorlat rendszerének értékelése	gyakorlólhelyek véleményének feltárása	primer kutatás

1. táblázat Információk és kutatási módszerek

A diplomás pályakezdőkkel szembeni kompetenciaelvárások feltárását több lépcsőben végeztük. Szervezeti fókuszcsoporthoz megkérdezés után online lekérdezés keretében került sor az információk beszerzésére. Képzéseink hatékonyságmérésének egyik lehetősége végzett hallgatóink „bevalásának” vizsgálata, amelynek feltárása szervezeti és hallgatói vélemények beszerzése és elemzése során történt. A munkaerő-piaci keresletet folyamatos szekunder kutatás és több primer felmérés során vizsgáltuk. A szakmai gyakorlat rendszerének elemzését e kutatások eredményei, valamint a szakmai gyakorlólhelyet biztosító szervezetek véleménye alapján végeztük. E tanulmány csak a primer kutatások eredményeit mutatja be.

1. ábra A kutatás folyamata

A KUTATÁS EREDMÉNYEI

Munkaerő-piaci elvárások feltárása

A kutatás körülményei

E kutatás céljaként a munkaerő-piaci kompetencia-elvárások és vállalati javaslatok feltárását tűztük ki a főiskola célpiacát képező Közép- és Kelet-Magyarországi térségben működő szervezetek körében.

A kvantitatív kutatás előzményeként egyéni mélyinterjút és szervezeti mintában fókuszcsoporthozos megkérdezést szerveztünk, majd erre alapozott online lekérdezést alkalmaztunk, amelyet standardizált, strukturált kérdőívek felhasználásával végeztünk. A kérdőívek szerkesztése és feldolgozása EvaSys és SPSS szoftverek felhasználásával történt.

A 100 szervezetből álló mintában a kérdőívek visszaérkezési aránya (45 %) a kutatási célok szempontjából kielégítő nagyságrendet jelent. A válaszadók kisebb része ipari és mezőgazdasági termeléssel foglalkozott, többségük különféle szolgáltatási és kereskedelmi tevékenységet végzett, míg két önkormányzat is vélemény nyilvánított.

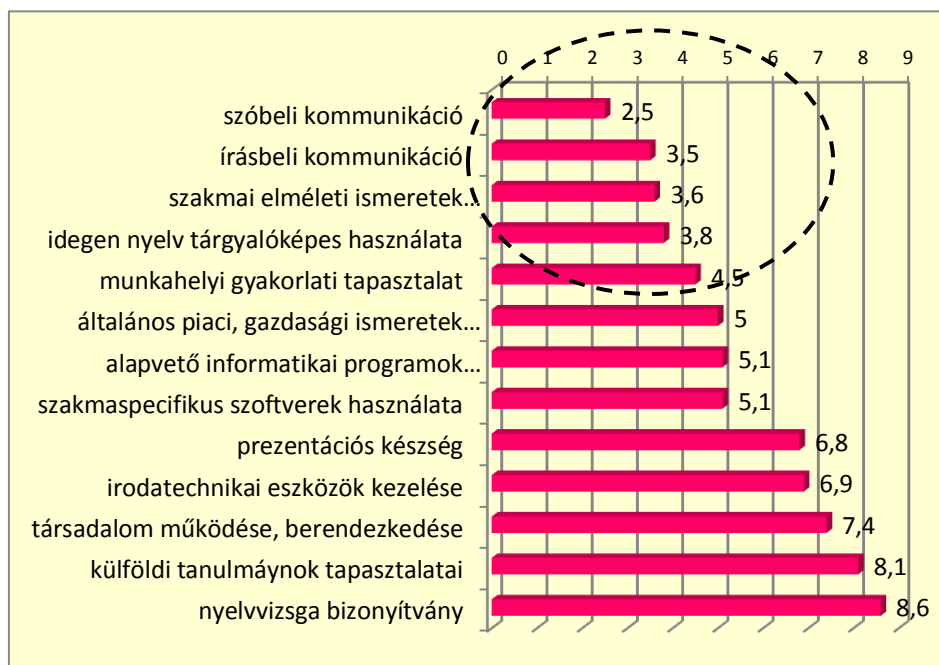
A vállalkozások mérete eltérő volt, többségében (67 %) kis- és közepes nagyságú szervezet és néhány nagyobb vállalkozás adott választ. Az éves árbevételt vizsgálva megállapítható, hogy a vállalkozások jelentős része (36,6 %) 1000 millió Ft feletti árbevétellel rendelkezett, és mindössze 13,3 százalékuknak volt 1-10 millió Ft között az éves bevételük.

A szervezetek 68,2 százaléka 100 %-ban magyar tulajdonú és 22,7 százaléka teljes mértékben külföldi tulajdonban van, amely a kompetencia-elvárások különbözőségét részben magyarázza.

A vállalkozások székhely szerinti megoszlását tekintve megállapítható, hogy az jól reprezentálja a pályázatban megcélzott piacot.

A kutatás eredményei

A kutatás során felmértük, hogy a kvalitatív kutatás során feltárt kompetenciák milyen mértékben fontosak a szervezetek számára. A szervezetek által adott rangsor és a válaszok gyakorisága alapján készítettük el az elvárások sorrendjét.

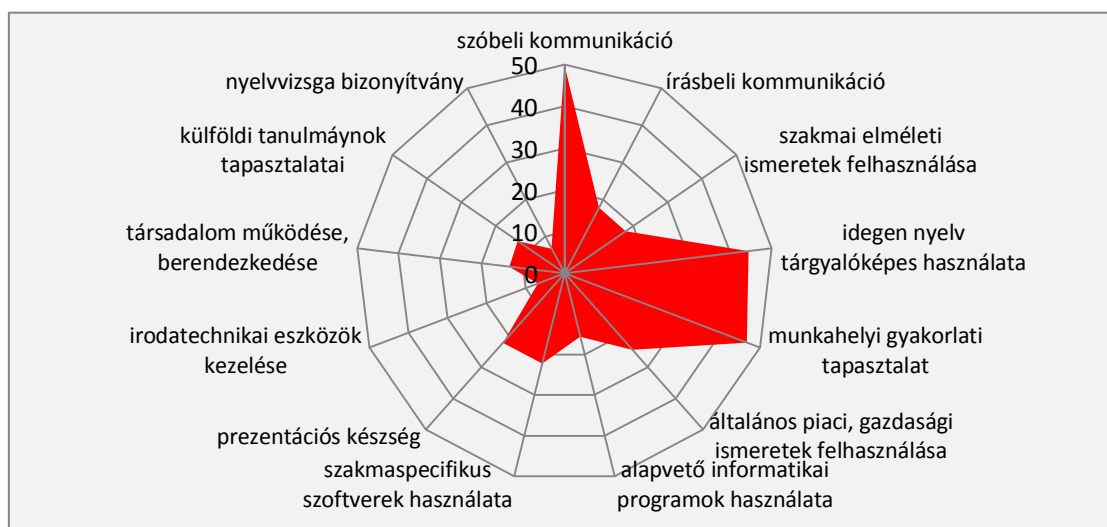
2. ábra Munkaerő-piaci kompetencia-elvárások sorrendje

- A szervezetek a pályakezdő diplomásokkal szembeni legfontosabb elvárásnak a jó kommunikációs képességet tartják, amelyet a magas szintű elméleti ismeretek birtoklása és azok hasznosításának képessége, majd a magas színvonalú idegen nyelvű kommunikáció és a korábbi munkahelyi tapasztalatok követnek. A szervezetek gyakorlatias szemléletét mutatja, hogy nem a nyelvvizsgát, hanem a biztonságos idegen nyelvi tudást preferálják.
- Az általunk fontosnak tartott, társadalommal és annak működésével kapcsolatos ismereteket a szervezetek nem várják el.
- A személyes kompetenciák közül a vállalkozások legfontosabbnak a megbízhatóságot, a hibátlan munkát és a határidők betartását látják.

A kutatás eredményeinek hasznosítása szempontjából fontos volt annak feltárása is, hogy az elvárt kompetenciákat a jelentkezők kiválasztásakor milyen módszerrel mérik a szervezetek.

Az általuk leggyakrabban alkalmazott mérési módszer az interjú, ahol a szóbeli kommunikációnak kiemelt szerep jut, de ennek során egyéb kompetenciák is mérhetők: szakmai ismeretek megléte, általános gazdasági, piaci információk, idegen nyelv biztonságos használata. A „próbamunka” illetve „szituációs gyakorlatok” már konkrét feladatok megoldásának mérésére alkalmasak, hasonlóan a szakmai gyakorlaton tanúsított teljesítményhez. Emellett gyakrabban alkalmazott mérési technika a szakmai teszt, a referenciák ellenőrzése és a diploma minősítésének figyelembe vétele. A vállalkozások legkevésbé alkalmaznak pszichológiai tesztek és ritkán vizsgálják a csoportban történő viselkedést és az együttműködő készséget. A vállalkozások által minősített kiemelt kompetenciák a képzésinnováció alapját adják.

A kutatás során vizsgáltuk azt is, hogy milyen mértékű elégedettség jellemző a pályakezdő fiatalok alkalmazása esetén. Ennek eredményét mutatja az alábbi ábra.

3. ábra Leginkább hiányzó kompetenciák a pályakezdők felvételekor (a válaszok %-ban)

A vállalkozások leginkább a szóbeli kommunikáció színvonalával elégedetlenek, majd azt követi a tárgyalóképes idegen nyelvi tudás, valamint a kevés szakmai gyakorlat és tapasztalat. Egyéb problémaként jelölték meg a válaszadók a célirányos szemlélet és a stratégiai gondolkodás hiányát, a motiváció, a hajlandóság, az önismeret és az önállóság alacsony szintjét. Ezzel szemben elégedettek voltak a végzetek szakmai elméleti ismeretével és azok gyakorlatban történő eredményes alkalmazását biztatónak látják.

A kutatás során a képzés és beválás időbeli kapcsolatára vonatkozó információt is nyújtottak a szervezetek. A szervezetek többségének (91,1 %) véleménye szerint a főiskolának olyan hallgatókat kell kibocsátani, akik rövid betanítás után (néhány hét) képesek végzettségüknek megfelelő önálló gyakorlati feladatok megoldására. Ez a főiskola számára kijelöli a gyakorlatorientáció intenzív javításának feladatát.

A kutatás eredményei alapján megállapítható, hogy az elvárt és leginkább hiányzó kompetenciák közül néhány (általános kommunikáció, idegen nyelvi tárgyalóképes nyelvtudás) a képzés tartalomfejlesztésének eredményeként a hallgatók számára lehetővé teszi azok elérését, azonban a szakmai tapasztalatokra irányuló elvárás az intézményt a szakmai gyakorlat rendszerének átgondolására készíti. A válaszok arra is felhívják a figyelmet, hogy a végzett hallgatók a munkaerőpiacon az elvárások azonossága mellett vállalat-típusonként differenciált követelményekkel fognak szembesülni.

Munkaerő-piaci kereslet és beválás feltárása

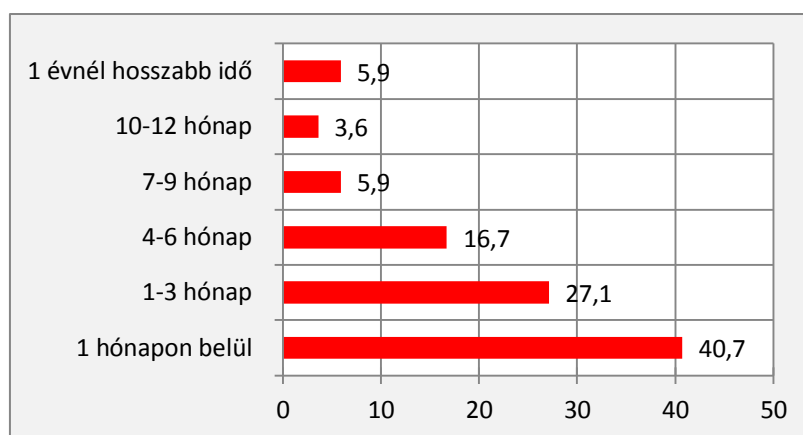
A kutatás körülményei

A kutatás céljaként a főiskola képzései iránti kereslet és beválás felmérését, a végzett hallgatók elhelyezkedéséről, munkavégzésükről, megszerzett kompetenciáik értékeléséről szóló információk feltárását határoztuk meg. A kvantitatív kutatás előkészítése érdekében négy fókuszcsoportos megkérdezést végeztünk (2 szervezeti, 2 munkavállalói csoport), amelynek során törekedtünk arra, hogy a résztvevők a képzéseinkhez illeszkedő szakterületek képviselői

legyenek. A munkavállalói vélemények feltárására volt hallgatónk körében került sor, a kvantitatív kutatás során elektronikus önkitöltős kérdőívet alkalmaztunk. A válaszadók 50 százaléka 26 év alatti életkorú, 25 százalékuk a 26-30 éves kategóriába tartozik és hasonló arányban voltak jelen a 30 év felettek is. Ez azért is fontos, mert a 25 év alattiak feltehetően még kevés munkahellyel rendelkeznek és többnyire 1-2 munkahely vonatkozásában lehet mérni a beválást. A megkérdezettek 78 százaléka nő volt. A válaszadók több, mint 80 százaléka városban él, közülük is jelentős a Budapesten, vagy a megyeszékhelyen élők aránya. A válaszadók 66 százaléka nappali tagozaton, 28 százaléka levelező tagozaton és 8 százaléka távoktatási formában végezte el tanulmányait.

A kutatás eredményei

A válaszadók munkaerő-piaci helyzetét és tapasztalatait több kérdés során mértük, amelyek az elhelyezkedés idejére, a tudás hasznosíthatóságára és a főiskolai képzés értékelésére terjedt ki.

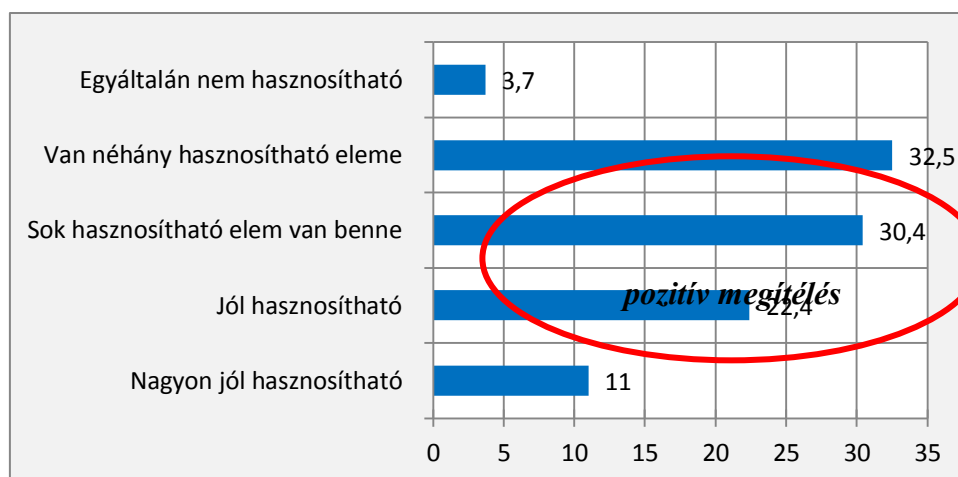

4. ábra Elhelyezkedés ideje

A főiskola számára öröndetes, hogy a végzősök 67,8 százaléka 3 hónapon belül munkát talált és nagyon magas 40,7 százalékos volt az 1 hónapon belül elhelyezkedők aránya is. Kiemelkedően jónak mondható a nappali tagozatosok elhelyezkedési aránya, 72,2 százalékuk 3 hónapon belül talált munkát. Az eredmény jól mutatja, hogy a diplomások, kiemelten a közgazdászok iránti kereslet magas. Ez a főiskola számára pozitív információ, amely alátámasztja az üzleti képzés jövőbeni fontosságát.

A válaszadók kétharmada lakóhelyén, vagy annak 30 km-es körzetében talált munkát és közel 84 százalékának sikerült a megcélzott településen elhelyezkedni. A végzés után csupán 30 százalékuknak volt szüksége újabb képzésre.

A kutatás során fontosnak tartottuk annak feltárását, hogy a hallgatók kompetenciáit hogyan értékelik a szervezetek, milyen mértékű a beválás, amelyet a hallgatók véleményén keresztül két szempont szerint (első munkahely/munkakör, jelenlegi munkahely/munkakör) vizsgáltunk.

5. ábra A megszerzett tudás hasznosíthatósága az első munkahelyen

- A válaszadók 63,8 százaléka pozitívan ítélte meg első munkahelyén a megszerzett tudás hasznosíthatóságát, úgy érzi, hogy a főiskolán megszerzett ismeretei, a tanulásra fordított idő és energia jól bevált és csupán 3,7 százalékuk tartotta feleslegesnek azt.
- A válaszok között nincs szignifikáns eltérés aszerint, hogy a válaszadó milyen szakon végzett. Legkedvezőbb véleményt a nappali tagozatos hallgatók adták. A szakmai tudáselemek (szakmai törzs, szakirány) mindegyikét jónak, az évközi gyakorlatot kiemelten hasznosnak ítélték meg.

A megkérdezés során a hallgatói vélemények tükrében vizsgáltuk a munkáltatók elvárásait és azok fontosságát.

- A végzetek tapasztalatai alapján a vállalati vezetők a munkatársakkal, ügyfelekkel való kommunikációt, a problémamegoldást és adott feladat megoldása során tanúsított együttműködést, team munkát tartották legfontosabbnak.
- A különböző kompetenciák megszerzését és a főiskolai tanulmányok alatt szerzett tudás beválását eltérően értékelték.
- A főiskolai tanulmányok a munkahelyen elvárt idegen nyelvű kommunikációt és az alapvető szoftverek használatát közepesen és jól támogatták, a szakmai szoftverek tekintetében a munkahelyek eltérő igényei miatt a válaszok szélsőségesen alakultak.
- A munkatársi és ügyfélkapcsolatok, a problémamegoldó képesség, a prezentációs készség és együttműködés fejlesztését jónak ítélték meg.

A válaszadók 50 százalékának egynél több munkahelye volt, így fontos volt annak elemzése is, hogy a kompetenciaelvárások hogyan változnak, illetve az elért kompetenciákat a munkaadók hogyan értékelik az újabb munkahelyeken.

- A főiskolán megszerzett tudás hasznosíthatóságát a végzetek jelenlegi munkakörükben jónak ítélik meg, azokat részletezve kiemelhető a szakmai ismeretek, a szakirányon elsajátított tudás, a 15 hetes szakmai gyakorlat, a különböző tantárgyakhoz kapcsolódó egyéni, vagy csoportmunka pozitív értékelése.
- Ezeknél gyengébb hozadéknak tartják a TDK tevékenységet és a külföldi tanulmányokat.

Összességében megállapítható, hogy a végzett hallgatók a Szolnoki Főiskola képzéseit jónak

tartják, kifejezetten elégedettek a szakmai tárgyakkal és a szakirányon elsajátított tudással. A képzés tartalmának fejlesztéséhez értékes információként használható a kommunikáció, a problémamegoldás és az együttműködési készség iránti vállalati igény.

A Szolnoki Főiskola tevékenységével elégedettek, 85,7 százalékuk ajánlaná az másoknak is, amelyet elsősorban a magas színvonalú elméleti képzéssel és a főiskolai étellel indokoltak. A válaszadók leginkább a képzés gyakorlati jellegét erősítenék, amelyre különböző megoldási javaslatokat forgalmaztak meg (évközi gyakorlat időtartamának növelése, gyakorlatot nyújtó vállalakozások kínálatának szélesítése, üzemlátogatások, tanulmányutak, stb.)

Elsődleges kereslet feltárása

A kutatás körülményei

A kutatás célja: feltárni az intézmény képzési kínálatában szereplő képzések iránti kereslet, valamint a potenciális hallgatók elvárásait és pályaválasztási magatartását.

A megkérdezés középiskolás diákok körében, strukturált, standardizált kérdőív felhasználásával történt. A minta egyszerű véletlen mintavétellel jött létre, a lekérdezés részben online, részben papír alapon, írásban történt.

Az írásbeli megkérdezést három megyében, egyszerű véletlen mintavétellel kiválasztott középiskolákban, 2011. március-április időszakban végeztük. A feldolgozható kérdőívek száma 264 db volt.

A minta nemek szerinti összetételét tekintve túlsúlyban voltak a lányok (62,1%), a kutatásban domináns volt a 17–18 évesek véleménye (77,9). A családok anyagi helyzetét vizsgálva megállapítható, hogy a tanulók az átlagos vagy annál rosszabb anyagi háttérrel rendelkező családokban élnek.

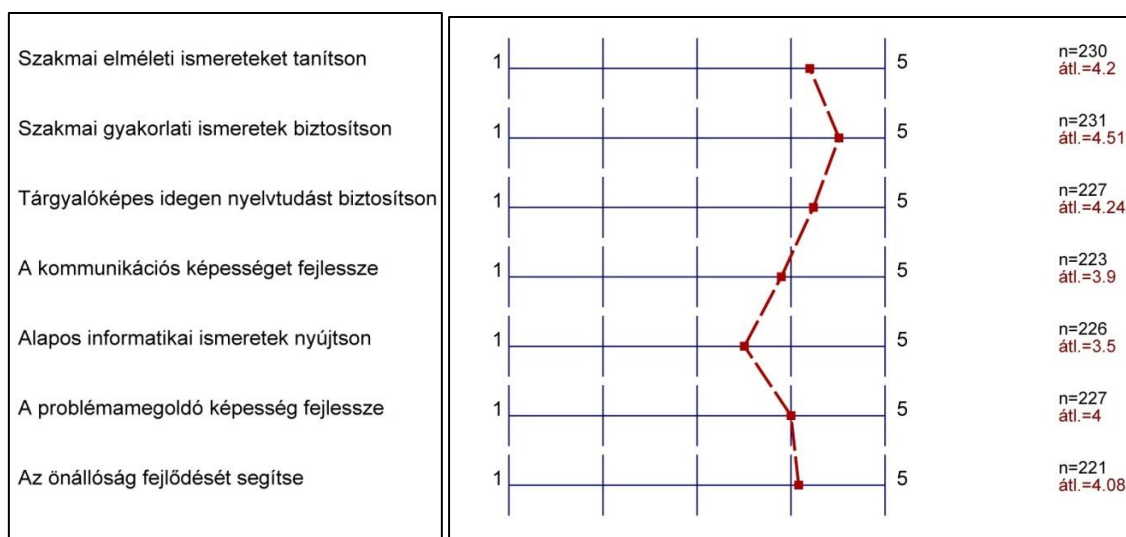
A kutatás eredményei

A megkérdezettek több mint fele szándékozik felsőoktatási intézményben tanulni, elsősorban diplomás képzések iránt érdeklődnek.

Kutatásunk során megvizsgáltuk, hogy a középiskolások milyen elvárásokat fogalmazznak meg a felsőoktatási intézményekkel, a diplomás képzésekkel kapcsolatban.

A diákok a szakmai gyakorlati és elméleti ismereteket, a tárgyalóképes idegen nyelvtudást és az önálló munkavégzés képességének elérését tartják a legfontosabbnak a felsőoktatásban. Az informatikai ismeretek megszerzése feltehetően azért marad el a többi elvárástól, mert a 17–18 éves diákok már felhasználóképes ismeretekkel és tapasztalattal rendelkeznek.

6. ábra Elvárások a felsőoktatási intézményekkel szemben

A kutatás során az egyéb elvárások feltárására szófelhő módszert alkalmaztunk. A tanulók által szabadon megfogalmazott egyéb elvárások között főként a külföldi szakmai gyakorlat, külföldön történő tapasztalatszerepel. Ezek mellett a sportolási lehetőségek, a megfelelő és korszerű oktatási környezet és infrastruktúra is nagyon fontos elvárás.

7. ábra Egyéb elvárások „szófelhője”

Az intézmény felvételi kampányának fejlesztése céljából a kutatás során azt is vizsgáltuk, hogy adott felsőoktatási intézmény választását mely tényezők befolyásolják legjobban. A diákok az alábbi tényezőket emelték ki:

- meghirdetett szakok;
- véleményformálók szerepe (barátok, család, hallgatók, ismerősök);
- személyes tapasztalatok;
- elvárásnak megfelelő ajánlatok;
- intézmény hírneve megítélése;
- nyílt nap tapasztalatai;
- külföldi tanulás (oklevél, ösztöndíj) lehetősége;
- lakóhelytől való távolság.

Az idegen nyelvek munkaerő-piaci felértékelődése miatt vizsgáltuk az idegen nyelven történő

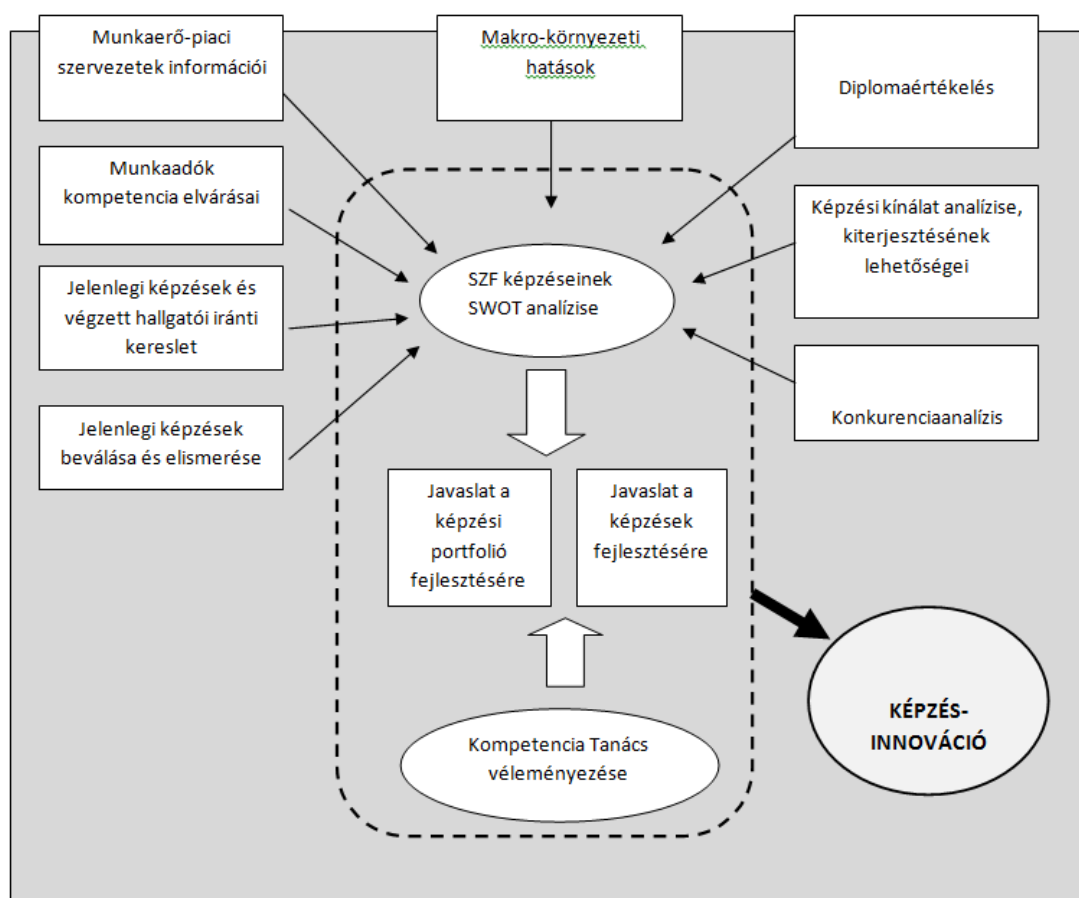
képzések iránti keresletet is. Az elmúlt években intézményünkben is erősödik az angol nyelvű képzés. A kutatásban résztvevő fiatalok 69 %-a érdeklődne ilyen képzés iránt, azonban az érdeklődők közül csak minden harmadik diák érzi ehhez illeszkedőnek saját tudását. Ez a tény várhatóan kedvezőtlenül befolyásolja az angol nyelvű képzéseink iránti keresletet.

A kutatás során a keresletet a képzések finanszírozása szempontjából is vizsgáltuk. A megkérdezettek 60 %-a kizárólag állami finanszírozású képzésre jelentkezne. Az önköltséges finanszírozásnál a diplomát nyújtó képzések kedvezőtlen helyzetben vannak, a megkérdezettek többsége inkább egyéb képzésekért lenne hajlandó fizetni.

A megkérdezettek válaszaiból egyértelműen kitűnik, hogy szemeszterenként 100 000 Ft költségterítés a számukra még elfogadható felső limit. A válaszadók csupán alacsony része tartja elfogadhatónak az ennél magasabb mértékű saját hozzájárulást.

UTATÁSI EREDMÉNYEK FELHASZNÁLÁSA KÉPZÉSFEJLESZTÉSÉBEN

A pályázat keretében megvalósított kutatások a képzésfejlesztés során jól hasznosítható eredményeket hoztak, amelyek a képzés-innovációt alapozó SWOT analízis fontos részét képezték. Az analízis alapján az intézmény kidolgozta a képzés-innováció tervezetét.

8. ábra Képzésinnováció tervezése

A képzésinnováció eredményei

A képzésfejlesztés a főiskolán folyamatosan történik, 2010-2012. között az alábbi eredményekről számolhatunk be.

- Az alapképzések átalakítása a munkaerő-piaci kompetencia-elvárások és az elsődleges keresleti elvárások alapján több lépcsőben megtörtént. A tantervek struktúrájának átalakítása mellett kiemelt figyelmet fordítottuk a tantárgyi programok tartalmi fejlesztésére, a gyakorlatorientáció emelésére és az oktatási módszerek korszerűsítésére.
- Az intézmény több új szakirányú továbbképzést dolgozott ki, amelyek az érdeklődők speciális szakmai fejlődését támogatják. Ezen túlmenően új felsőfokú szakképzést is engedélyeztettünk. Az új képzések egy része már elindult, a többi hirdetése folyamatos.
- A képzésfejlesztés kiemelt területe a szakmai gyakorlat átalakítása, amelynek során új típusú, a korábbinál hatékonyabb eredményeket biztosító rendszert dolgoztunk ki. Az átalakított szakmai gyakorlati rendszer újdonstartalma:
  - többszintű, három gyakorlatitípust tartalmazó rendszer;
  - új típusú, együttműködésen alapuló gyakorlóléhelyek rendszere;
  - szakmai gyakorlat hatékonyságát és minőségét támogató szabályozási és dokumentációs rendszer.

ÖSSZEZÉS

A Szolnoki Főiskola e pályázat keretében nehéz, de rendkívül hasznos munkát vállalt fel, amelynek eredményeként az intézmény képzési- és oktatási tevékenysége, annak struktúrája, tartalma és módszertana már eddig is számottevően javult. Az innováció folyamatos, amelynek eredményeként az intézmény olyan versenypozíciót, a hallgatók pedig olyan munkaerő-piaci előnyöket érhetnek el, amelyek a Szolnoki Főiskolát a Közép és Kelet-Magyarországi térség meghatározó szereplőjévé teszik.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] Szolnoki Főiskola Kutatási tanulmányok (2010)
<http://munkaeropiac.szolfportal.hu/content/index/id/489/m/340>
- [2] Szolnoki Főiskola Kutatási tanulmányok (2011)
<http://munkaeropiac.szolfportal.hu/content/index/id/489/m/340>